

Otázka: Soukromé právo

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Annie

- Účastníci jsou si rovni
- Občanské právo
  - Dělí se na hmotné a procesní
  - Hmotné
    - Pramenem je občanský zákoník
    - Zabývá se majetkovými vztahy fyzických a právnických osob
    - Patří sem vlastnictví, závazek a dědictví (práva)
  - Procesní
    - Pramenem je občanský soudní řád
    - Popisuje jak se subjekty mohou domoci svých práv
    - Občanský zákoník zahrnuje způsobilost, typy smluv, ochranu osobnosti (život, zdraví, cti, jména a projevů osobnosti), nadace - fond k obecně prospěšným cílům (kapka naděje, světluška, UNICEF)
    - Majetek = věci hmotné i nehmotné povahy (auto, nápady, patenty, akcie)
    - Nehmotný majetek = veškeré vědomosti a znalosti
    - Hmotný majetek = movitý (vše, co můžeme přemísťovat a nějak se ho to nedotkne: auto) nebo nemovitý (nelze přemísťovat aniž by nebyla

změněna jeho podstata: dům, pozemek)

- Veškeré nemovitosti musí být zaznamenány v katastrálních mapách na katastrálním úřadě
- Spotřebitelné (věci po svém použití zanikají: potraviny, paliva) nebo opotřebitelné (po užití nezaniká, ale po delším užívání ztrácí na hodnotě: auto, oblečení)
- Dělitelné (reálně rozdělitelná na několik částí, když věc rozdělíme, tak jí nezhodnotíme: peníze) nebo nedělitelné (reálně rozdělit nejsou, právo říká, že vyzváří ideální podíly, stanoví se procentuální nárok)
- Hromadné (je možné použít jen tehdy, jsou-li v určitém množství př: mouka, látka) nebo individuálně určené (dají se použít jako celek: stroje)
- Věc hlavní a její součásti (náleží k věci tak, že nemůže být oddělena: kola od auta) nebo příslušenství (lze oddělit věc hlavní od součástí: rádio, vozík, klimatizace)

• **Vlastnické právo**

- Vlastnictví = možnost v mezích zákona danou věc držet, užívat, požívat plody a domáhat se vydání své věci, nesmím svým užíváním omezovat ostatní (sady, auto, tv)
- Vyvlastnění = stát může omezit vlastnické právo majitele tím, že získá jeho majetek (jen když se jedná o veřejný zájem), (stavby silnic a dálnic → budovy, které stojí v cestě), stát je povinen dát finanční náhradu nebo jiný majetek
- Vlastnictví nabýváme: na základě smluv (darovací, kupní, směnná aj.), dědictvím nebo vydržením (vlastním něco, o čem si myslím, že na to mám právo, ale není tomu tak, po uplnutí zákonem stanovené doby se můžeme stát vlastníkem)
- Nálezem cizí ztracené věci se vlastnictví nenabývá
- Při nalezení pokladu máme nárok na náhradu hutných výdajů a nálezné ve výši deseti procent z dané ceny
- Vlastnit jednu věc může i víc lidí = spoluvlastnictví: podílové (každá z osob má procentní nárok na věc) nebo bezpodílové (společné mění- jen mezi manželi, vztahuje se na všechny majetek získaný během manželství kromě darů, dědictví, restitucí, věcí pro osobní potřebu, věcí před uzavřením manželství)

- **Dědictví**

- Dědictví se nabývá smrtí zůstavitele
- Dědí se ze zákona nebo ze závěti
- Ze zákona: když není závěť první v pořadí dědí manželka, manžel, děti, druzí v pořadí dědí rodiče, třetí sourozenci a čtvrtý prarodiče
- Ze závěti: holografní (vlastoručně psaná), alografní (písemná za přítomnosti dvou svědků) nebo notářský zápis (u něj sepsaná, uschovává ji u sebe)
- Dědí fyzické i právnické osoby
- V případě, že nejsou dědicové, tak dědí stát
- Každý má právo dědictví odmítnout, platí se dědická daň
- Dědí se i dluhy (do výše zděděného majetku)
- Potomci jsou neopomenutelní dědicové
- Zůstavitel může potomky vydědit v případě, že neposkytnou zůstaviteli potřebnou pomoc, neprojevoval opravdový zájem, byl odsouzen pro úmyslný trestní čin, pokud trvale vede nezřízený život
- Odúmrtí = dědí stát
- Může se dědit i ze závěti a ze zákona najednou (neuvedené některého majetku - zapomene, že ho vlastní)
- Pozůstalí mají právo u soudu závěť napadnout

- **Obligační (závazkové) právo**

- Vyjadřuje vztah mezi subjekty (věřitel x dlužník)
- Věřitel něco půjčil dlužníkovi, který má závazek, že částku musí vrátit
- Na základě smluvní dohody (dare, facere, omitere, pati)
- Zánik závazku:
  - Splnění závazku
  - Dohoda o zániku závazku a nahrazení novým
  - Prominutí dluhu
  - Nemožnost plnění a následné splynutí subjektů (splynutí firem)
  - Uplynutí doby (zaniká k určitému datu, nájemní smlouva)
  - Smrt dlužníka nebo věřitele (při závazku namalování obrazu,

zemže a závazek zaniká, protože nikdo z blízkých malovat neumí)

- Prekluze (propadnutí práva, záruční doby - můžeme uplatnit právo reklamace, spotřební zboží je 48 měsíců, poté opravu musíme zaplatit)
- Promlčení (promlčecí doba je 3-20 let, věřitel se během této doby musí postarat o to, aby mu dlužník dluh zaplatil, po uplynutí doby už nemusí věřitel dostat zpět své peníze

• **Rodinné právo**

- Pramen: je zákon o rodině
- Funkce: upravit postavení člověka v rodině, vymezení práv a povinností manželů a mezi rodiči a dětmi
- Manželství = životní společenství muže a ženy, které vzniká na základě souhlasu snoubenců za přítomnosti dvou svědků
- Způsoby uzavření sňatku
  - Civilní (před zástupcem matričního úřadu)
  - Církevní (před zástupcem církve, kněz, „Co bůh stvořil, člověk nerozlučuj“)
- Potřebujeme občanský průkaz a rodný list
- Podpisem stvrzujeme, že jsme si vědomi zdravotního stavu a že nejsou překážky u uzavření manželství
- Kdy nelze uzavřít manželství
  - Bigamie
  - Nezletilost (vyjimku může udělit soud v šestnácti letech pokud je dívka těhotná)
  - Příbuzenství
  - Duševní nemoc
- Manželé mají stejná práva a povinnosti
  - Platí vzájemná vyživovací povinnost
  - Společné jmění
  - Mohou se vzájemně zastupovat
  - Hlavním cílem manželství je založit rodinu a vychovávat děti
- **Zásady určování rodičovství**

- Římská zásada: Mater semper certa est, pater incertus. Matka je vždy jistá, otec nejistý.
- 3 domněnky Práva na otcovství
  - Otcem dítěte provdané ženy je její manžel
  - Otcem dítěte je ten, kdo toto dítě uzná před matrikou nebo soudem za vlastní
  - Otcem dítěte je ten, koho žena označí, že s ní měl pohlavní styk v době, od které do narození dítěte neuplynulo méně než 180 dní a více jak 300 dní
- Platí dokud otcovství nevyloučí DNA nebo jiné zkoušky
- **Práva a povinnosti rodičů**
  - Dát potomkovi jméno, vyživovat ho, být jeho zákonní zástupci, vychovávat ho
  - Institut: náhradní rodinná péče
    - Osvojení (adopce): nebiologičtí rodiče přijmou cizí dítě za své a vznikne mezi nimi příbuzenský vztah, v ČR mohou pouze manželé
    - Pěstounská péče: tehdy, když biologičtí rodiče se nemohou o dítě řádně starat, nevzniká příbuzenský vztah, dostávají od státu příspěvek, může se pěstounem stát jak rodina, tak samostatný muž či žena
    - Poručenství: z důvodů, aby mělo dítě zákonného zástupce, vychovává ho, spravuje jeho majetek
    - Opatrovnictví: v případě smrti rodičů, nebo když jsou rodiče zbaveni rodičovského práva, může se jím stát někdo z příbuzenstva nebo ten, koho si rodiče vyberou
    - Ústavní výchova: kolektivní, 2 úrovně: kojenecké ústavy a dětské domovy
- **Způsoby zániku manželství**

- Rozvodem
- Smrtí jednoho z manželů
- Prohlášení jednoho z manželů za mrtvého
- **Pracovní právo**
  - Právní normy, které upravují právní vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem
  - Pramen: Zákoník práce
  - Další prameny: Zákon o zaměstnanosti, Zákon o osobních údajích
  - Subjekty jsou fyzické i právnické osoby (právní vztah mohou uzavřít dvě společnosti)
  - Zaměstnancem se může stát osoba starší patnácti let, která absolvovala povinnou školní docházku
  - Zákoník práce umožňuje pružnou pracovní dobu: základní pracovní dobu je zaměstnanec povinen být na pracovišti, volitelná pracovní doba: přesčas: pouze 8 hodin týdně, maximálně 150 hodin do kalendářního roku, může to být i více ale to pouze se souhlasem zaměstnance, práce přes čas je zakázána těhotným ženám, za práci přes čas má zaměstnanec nárok na náhradní volno (musí být vyčerpáno do tří kalendářních měsíců) nebo na příplatek ve výši 25% průměrného výdělku, za práci o víkendu a v noci máme nárok na 10% průměrného výdělku
  - Minimální mzda: 9 200 ,- Kč
  - Změna
  - **Překážky v práci**
    - Na straně zaměstnance: karanténa, mateřská a rodičovská dovolená či ošetřování dítěte či jiného člena domácnosti, pokud je dopředu známá

musí zaměstnavatele dopředu informovat

- Na straně zaměstnavatele: prostoje způsobené poruchou zařízení, nebo chybí suroviny, máme nárok na náhradu 80% normálního výdělku
- Překážka v práci kvůli počasí máme nárok na 60%ug

- **Pracovní vztah vzniká**

- Uzavřením pracovní smlouvy
- Uzavřením dohody o provedení práce
- Uzavřením dohody o pracovní činnosti
- Jmenováním
- Provedení práce: uzavírá se max 300 hodin práce za rok, týká se splnění jednorázové práce, úkolu
- O pracovní činnosti: uzavírá se u opakované pracovní činnosti, nesmí překročit 20 hodin týdně
- Pracovní smlouvy: vždy písemná, musí být uvedeno datum nástupu, místo výkonu práce, druh vykonávané práce
- Odbory: organizace na ochranu zaměstnanců, členství v nich zpoplatněno
- Mladiství mohou pracovat max 30 hodin týdně a nemohou přesčas, v noci a v podzemí
- **Povinnosti zaměstnavatele**
  - Je povinnen přidělovat práci podle pracovní smlouvy
  - Proškolení zaměstnance o bezpečnosti práce a ochraně zdraví
  - Musí dodržovat a vytvářet vhodné pracovní podmínky a dbát bezpečnosti práce

- Je povinnen za vykonanou práci vyplatit mzdu nebo plat
- Státní zaměstanci = plat
- Soukromý sektor = mzda
- Minimální mzda je 8 000,- Kč hrubého
- **Povinnosti a práva zaměstnance**
  - Musí vykonávat práci osobně v dané pracovní době
  - Pracovní doba: pevná (každý den musí být na pracovišti od - do) nebo pružná (může se se zaměstnavatelem dohodnout, že část práce bude vykonávat mimo pracoviště, např.: obchodní zástupci, učitelé)
  - Má právo nejdéle po šesti hodinách nepřetržité práci na přestávku (minimálně 30 minut) a nezapočítá se do pracovní doby
  - Má právo na dovolenou, zdravotní a odpočinek (minimálně 20 dní)
  - Část dovolené může být přikázána
  - Benefitem může být i prodloužena o týden
  - Musí dodržovat pracovní kázeň
  - Při velkém porušení hrozí výpověď
  - Při menším porušení může být odebrána nenároková složka mzdy (prémie, osobní ohodnocení)
  - Musí dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví
  - Nezneužívat firemní prostředky pro své účely
  - Může konat práci přesčas a poté má nárok na příplatek a náhradní volno

- Mezi ménězávažné porušení kázně je přijít pozdě, pokud se toto opakuje může náledovat písemné upozornění, po dvojitém upozornění může dát výpověď
- Při závažném porušení například tři dny neomluvené absence následuje výpověď
- Porušení zvláště hrubým způsobem např.: týdené neomluvená absence, padělání dokladů, požití alkoholu a krádež na pracovišti (jedno jaká výše hodnoty) okamžité zrušení pracovního poměr
- Za každou neomluveně zameškanou směnu může zaměstnavatel zkrátit dovolenou až na tři dny

- **Rozvázání pracovního poměru**

- Výpověď: může ji podat zaměstnavatel i zaměstnanec, musí být písemná a doručena druhému subjektu, zaměstnanec ji může dát z jakéhokoliv důvodu nebo ho nemusí uvádět, ale zaměstnavatel ho musí uvést vždy, zaměstnanec nemůže dostat výpověď, když je v ochranné době (= když kvůli nějaké nemoci nemůže vykonávat práci, doba, kdy je žena těhotná a během čerpání rodičovské dovolené, lázeňského léčení také nemůže dostat výpověď), dostane-li zaměstnanec výpověď pro zrušení pracovního místa nebo pro nadbytečný stav má právo na odstupné (tři jeho platy) pokud je výpověď z organizačních důvodů, pokud jsme pracovali déle jak dva roky máme nárok na trojnásobek měsíčního

výdělků. vždy písemně, výpovědní doba trvá nejméně dva měsíce, zaměstnavatel může dát výpověď z několika důvodů: organizační důvody, zdravotní důvody, nesplnění předpokladů, závažné nebo soutavné porušování pracovní kázně

- Zrušení pracovního poměru ve zkušební době
- Okamžitým zrušením: odsouzení za úmyslný trestní čin na dobu delší než jeden rok, odsouzen na úmyslný trestný čin při plnění pracovních úkolů, zaměstnanec může odejít při nevyplacení mzdy do patnácti dnů
- Dohodou: po výpovědi běží dvouměsíční pracovní doba po kterou je stále zaměstnancem, vždy písemná, zpravidla bez důvodů, má právo na odstupné
- Smrtí zaměstnance nebo po uplynutí doby určití končí pracovní poměr

• **Živnostenské právo**

- Pramen: Živnostenský zákon
- Živnost
  - Podnikatelská činnost, kterou může provozovat fyzická osoba starší osmnácti let nebo právnická osoba, bezúhonná a odborně způsobilá
  - Označujeme tak drobné podniky
  - Má právo o živnosti rozhodovat sám, za závazky ručí celým jměním
  - Lze je založit rychle a snadno ale

- $\frac{3}{4}$ zanikají
- Živnostník musí dodržovat hygienické předpisy, správné měření a vážení zboží, chránit životní prostředí a prokázat původ zboží
- Kontroluje Česká obchodní inspekce
- Typy
  - Ohlašované: vznikají tím, že na živnostenském úřadě nahlásíme, že hodláme podnikat v daném oboru, když splníme podmínky tak nám dají živnostenský list, který musí být na viditelném místě
    - Řemeslné: musíme být vyučeni v oboru, nebo mít praxi v oboru
    - Vázané: vyšší, odborné vzdělání (výroba paliv, zpracování tabáku)
    - Volné: nepotřebujeme vzdělání (výcvik psů, stříhání ovcí, sběr plodů)
  - Koncesované: potřebujeme koncesní listinu (taxi služba, provoz směnárny, deratizační práce), musíme mít praxi, složit zkoušku
  - Živnost není: činnost lékaře, advokáta, bank, pojišťoven
- **Obchodní právo**
  - Pramen: Obchodní zákoník

- Podnikání = soustavná činnost, kterou provádí podnikatel na svou odpovědnost za účelem dosažení zisku
- Kdo chce být podnikatelem, tak musí být zapsán v obchodním rejstříku
- Podnik = souhrn hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání
- Hmotné: zboží, budovy, stroje, vybavení
- Nehmotné: nápady, plány
- Osobní: zaměstnanci
- Každý podnikatel musí utajit obchodní tajemství (obchodní, technické, výrobní záležitosti, které nejsou běžně dostupné)
- Podnikatel musí o své činnosti vést účetnictví
- Má právo se účastnit hospodářské soutěže, aby dostali zakázku
- Všichni účastníci musí mít stejné podmínky, pokud tomu tak není = Nekalá soutěž
- Nekalá soutěž
  - Podplácení
  - Klamná reklama
  - Srovnávací reklama: je zakázáno srovnávat dva výrobky
  - Ohrožování zdraví spotřebitele a životního prostředí
- **Obchodní společnosti**
  - Vznikají, jestliže uzavřou smlouvu alespoň 2 osoby
  - Typy
    - Veřejná obchodní společnost (v.o.s.): platí, že

obě osoby mohou za společnost jednat, zisky si dělí rovným dílem, společné jmění, za veškeré závazky ručí celým majetkem

- Společnost s ručením omezeným (s.r.o.): může založit minimálně jedna osoba a maximálně padesát osob, nebo ten, kdo má dvěstětisíc korun, minimální vklad pro účastníka je dvacet tisíc, za závazky odpovídá celá společnost (do výše svého vkladu), účastníci mají právo účastnit se „valné hromady“ = mohou se podílet na řízení, právo na likvidační pozůstatek (když společnost ukončí svou činnost, tak se prodá majetek a co zbyde, to se rozdělí mezi majiteli)
- Akciová společnost (a.s.): může ji založit jedna právnická nebo dvě fyzické osoby, když mají jmění dva miliony korun, jmění se rozkládá do akcií, které určují práva a povinnosti akcionáře jako procentuální podíl, akcionáři se mohou

účastnit valné hromady, mohou s akciemi libovolně nakládat (prodat, kupovat, darovat), mají právo na likvidaci pozůstatek, nárok na vyplacení dividenty = podíl ze zisku akciové společnosti, forma investice

- Komanditní společnost (k.s.): dva typy lidí: komanditisté (mají právo kontroly, musí mít minimálně pět tisíc korun, zisky se dělí 50:50 mezi komandisty a komplementáře, dělí si zisk podle hodnoty vkladu) a komplementáři (mají větší pravomoci, vedou společnost a jednají za ní, dělí si zisk rovným dílem)
- Tichá společnost: tichý společník se vkladem účastní na podnikání jiného podnikatele, tento člověk není uveden v obchodním rejstříku
- Družstvo: vzniká za účelem poskytování nějakých služeb (bydlení), může ho založit minimálně pět členů (pět bytových jednotek), základní vklad je padesát

tisíc korun, za závazky ručí majetkem, členové si volí předsednictvo, každý člen platí měsíčně členské vklady

- **Neziskové organizace:** mají právo prodávat zboží nebo poskytovat služby, zisk z prodejů vloží na další rozvoj organizace, patří sem kluby, školy, nemocnice
- **Franchising:** distribují zboží, výrobky, společnost může prodat jiné společnosti licenci na distribuci výrobků a služeb, př.: KFC, McDonalds, benzinové pumpy, automobilky, musí na své náklady vybudovat zázemí, původní společnost poskytuje technologie a firemní vybavení
- **Autorské právo**
  - **Pramen:** Autorský zákon
  - Chrání práva autorů děl
  - Definuje co to je dílo (na co se vztahuje ochrana)
  - **Dílo** = veškeré skutečnosti, které mají vnímatelnou podobu
  - Příklad: výtvarná, architektonická, sochařská,

fotografická,
choreografická, vědecká,
hudební a filmová

- Toto právo poskytuje ochranu, je zakázáno šířit kopie díla bez souhlasu autora